

บทความวิจัย (Research article)

การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อด้วยแนวคิดออกแบบแฟชั่น บ้านเหล่าทุ่ง
อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านFashion-Oriented Commercial Development of Tai Lue Handwoven
Textiles: Ban Lai Thung, Nan Provinceรชต ดิลกรัชตสกุล^{1*} และ ทิพาพร ปัญญา¹Rachata Dhilokratchasakul^{1*} and Thipaphorn Panyaphu¹

วันที่รับบทความ (Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

11 กันยายน 2568

18 ตุลาคม 2568

18 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการออกแบบแฟชั่นผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ บ้านเหล่าทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 2) เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบแฟชั่นและการตัดเย็บผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ และ 3) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมผลิตภัณฑ์แฟชั่นดังกล่าว กระบวนการวิจัยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การศึกษาองค์ความรู้ด้านการออกแบบแฟชั่น ผ่านการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (2) การพัฒนาทักษะการออกแบบและตัดเย็บ โดยใช้โปรแกรม Procreate กลุ่มตัวอย่างสตรีอายุ 25-55 ปี จำนวน 200 คน แบบประเมินความพึงพอใจมีค่าความเชื่อมั่น 0.91 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (3) การถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ประกอบการ 20 คน และการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดการออกแบบแฟชั่นคือ “การพลิกฟื้นวัฒนธรรม ผสมผสานความร่วมมือ” นำการใช้เทคนิคการแต่งกายแบบแซนด์วิช ช่วยให้การออกแบบดูโดดเด่น 2) ผลการพัฒนาทักษะออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยโปรแกรม Procreate ช่วยออกแบบให้มีประสิทธิภาพสูง ผลิตภัณฑ์เรียบหรู กลุ่มตัวอย่างอายุ 41-55 ปี มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมาก 3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ทำให้ผู้ประกอบการสามารถออกแบบและตัดเย็บชุดแฟชั่นผ้าทอไทลื้อได้ ผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบสามารถทดลองจำหน่ายได้ 28,985 บาท ได้ความรู้การสร้างแบรนด์ LOGO สามารถสร้างสื่อออนไลน์เป็นช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์และนำเข้าประกวดในเวทีระดับต่าง ๆ

สรุปได้ว่า แนวคิดการออกแบบแฟชั่นผ้าทอไทลื้อมีศักยภาพในการยกระดับสู่เวทีสากล และสามารถต่อยอดสร้างอาชีพให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ผ้าทอไทลื้อ, การยกระดับผลิตภัณฑ์, การออกแบบแฟชั่น

¹วิทยาลัยเทคนิคปัว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

¹Pua Technical College, Office of the Vocational Education Commission

*Corresponding author email : rachataadhi09@gmail.com

Abstract

This research aimed to (1) generate knowledge in fashion design using Tai Lue woven fabric products in Ban Lai Thung, Thung Chang District, Nan Province; (2) develop fashion design and sewing skills for Tai Lue woven fabric products; and (3) transfer such knowledge and deliver fashion products to the community. The study was implemented in three phases. First, fashion design knowledge was explored through document analysis and in-depth interviews with five representatives of community enterprises, and the data were analyzed using content analysis. Second, design and sewing skills were developed using Procreate software with 200 female participants aged 25–55. Their satisfaction with the training was measured through a questionnaire (reliability = 0.91) and analyzed using mean and standard deviation. Third, knowledge was transferred to 20 trainees, and finished products were created and assessed through behavioral observation.

The findings revealed three key outcomes. First, the main fashion design concept emphasized “reviving culture and blending modernity,” expressed through the sandwich-style dressing technique that enhanced the uniqueness of the designs. Second, the training using Procreate software enabled the creation of efficient, elegant, and innovative product designs. Participants in the 41–55 age group expressed the highest levels of satisfaction with the training. Third, the knowledge transfer process equipped trainees with the ability to design and sew Tai Lue woven fabric fashion products. The completed products generated trial sales amounting to 28,985 baht. In addition, the trainees developed valuable skills in brand creation, logo design, online marketing platforms, and product presentation in competitions.

In conclusion, the study demonstrates that Tai Lue woven fabric fashion design holds strong potential to be developed and promoted on the international stage. Moreover, it can serve as a sustainable source of income, supporting both cultural preservation and community livelihoods.

Keywords: Tai Lue woven fabric, product upgrading, fashion design

บทนำ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านงานหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะ “ผ้าทอ” ที่เป็นทั้งอัตลักษณ์และรากเหง้าทางสังคมวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นหนึ่งในชุมชนที่สืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามาอย่างยาวนาน ผ้าทอไทลื้อมีเอกลักษณ์ด้านลวดลาย เทคนิค และความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่สะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อ และความงามของชุมชน แต่ปัจจุบันผ้าทอเหล่านี้กลับเผชิญความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความนิยมของผู้บริโภคที่มุ่งสู่ความทันสมัยมากขึ้น (กมลรัตน์ วันไชย และคณะ, 2564; Welsh & Chadprajong-Smith, 2019)

ความสำคัญของการศึกษาคั้งนี้อยู่ที่การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อสู่การค้าเชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างรายได้และความยั่งยืนให้กับชุมชน แต่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยปัญหาที่พบได้แก่ การออกแบบที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการตลาด การขาดช่องทางการจำหน่ายเชิงพาณิชย์ และการขาดการบูรณาการความคิดสร้างสรรค์ร่วมสมัยกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้ผ้าทอไทลื้อยังคงถูกมองเป็นสินค้าพื้นบ้าน ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าแฟชั่นในตลาดกว้างได้ (สุนิตา สุติยะ และคณะ, 2566; ณัฐภูมิ เงามหาวาน, 2565) ชุมชนบ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นแหล่งผลิตผ้าทอไทลื้อที่ยังคงกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิม ตั้งแต่การปลูกฝ้าย ปั่นด้าย ย้อมสีธรรมชาติ และทอด้วยกี่พื้นบ้าน โดยมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและเอกชน อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านช่องทางการจำหน่าย และการลดลงของช่างทอรุ่นใหม่ที่เลือกประกอบอาชีพอื่น ทำให้ทักษะและองค์ความรู้ดั้งเดิมเสี่ยงต่อการสูญหาย (สุริยา วงค์ชัย, 2566)

จากการศึกษางานวิจัยและวรรณกรรมที่ผ่านมาเกี่ยวกับการพัฒนาผ้าทอพื้นเมือง เช่น งานของ กมลรัตน์ วันไชย และคณะ (2564) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อศรีดอนชัย พบว่า “การออกแบบเชิงสร้างสรรค์” มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผ้าทอพื้นเมืองได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น อีกทั้งงานของ Darivone Sirisak และคณะ (2566) ที่ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้าทอชาติพันธุ์ไทลื้อ พบว่าการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับองค์ประกอบการออกแบบเพื่อการท่องเที่ยวสามารถเพิ่มคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ ขณะที่โครงการ The Tai Lue Project โดย Welsh และ Chadprajong-Smith (2019) แสดงให้เห็นว่าการนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาสร้างสรรค์ผ่านแฟชั่นสามารถทำให้ผ้าทอพื้นเมืองเชื่อมโยงกับบริบทสากลได้

คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาผ้าทอไทลื้อโดยใช้ แนวคิดการพลิกฟื้น วัฒนธรรม นำมาผสมผสานกับความทันสมัยเพื่อรักษาวัฒนธรรมไว้ให้ยั่งยืน (Revival of Culture) โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากเครื่องแต่งกายดั้งเดิมของชาวไทลื้อ นำผ้าทอไทลื้อที่สะท้อนความเชื่อการสืบทอดและตีความอัตลักษณ์ดั้งเดิมถ่ายทอดลงในงานออกแบบแฟชั่นร่วมสมัย โดยผสมผสานกับรูปแบบเสื้อผ้าทันสมัยผู้บริโภคสมัยใหม่ ในการออกแบบโดยเน้นการตีความผ้าทอไทลื้อใหม่ให้มีคุณค่าเชิงพาณิชย์ ผ่านการออกแบบแฟชั่นที่ผสมผสานเอกลักษณ์วัฒนธรรมเข้ากับรสนิยมสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด ทั้งยังช่วยอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ ตลอดจนสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับชุมชนบ้านหลายทุ่งในฐานะต้นแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีทั้งคุณค่าและมูลค่าเชิงเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการออกแบบแฟชั่น ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
2. เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบแฟชั่น การตัดเย็บ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
3. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อด้วยแนวคิดออกแบบแฟชั่น หมายถึง กระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อให้มีมูลค่าเพิ่ม โดยนำแนวคิดการออกแบบแฟชั่นร่วมสมัยมาประยุกต์กับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทลื้อ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้สวยงาม ทันสมัย ด้วยการออกแบบ การตัดเย็บ การสร้างแบรนด์ และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ เพิ่มศักยภาพของผลิตภัณฑ์และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อด้วยแนวคิดออกแบบแฟชั่น บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) ทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ด้านการออกแบบแฟชั่น ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ขอบเขตเนื้อหา พื้นที่วิจัย: บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

เนื้อหาที่ศึกษา องค์ความรู้และกระบวนการออกแบบแฟชั่นผ้าทอไทลื้อ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ เจ้าของร้านค้าผ้าทอไทลื้อ ในศูนย์จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไทลื้อบ้านหลายทุ่ง (โรงทอผ้าบ้านหลายทุ่ง) อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน จำนวน 20 คน
 - ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจชุมชนจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปร ประกอบด้วย

- ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) องค์ความรู้ด้านการออกแบบแฟชั่น 2) กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ
- ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบ/แนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านแฟชั่นที่เหมาะสมกับชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบการวิสาทกิจชุมชน พิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ซึ่งรายการคำถามใช้ได้ทุกข้อ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขออนุญาตเข้าทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ วิสาหกิจชุมชน
2. เข้าพื้นที่เพื่อการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอ 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ตัวแทนสมาชิก 2 คน และตัวแทนชุมชน 1 คน
3. คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์แนวคิด หลักการ กระบวนการออกแบบแฟชั่น และแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการออกแบบแฟชั่นผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ และได้นำข้อมูลขอเข้าปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญ จำนวน 2 ท่าน ในด้านการออกแบบเสื้อผ้าแฟชั่น เพื่อหาแนวทางในการออกแบบ แนวคิด กลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์แบรนด์แฟชั่นคู่แข่งทางการตลาด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัย โดยนำข้อมูลการสัมภาษณ์ การถ่ายภาพ การจด บันทึก สรุปแนวทางการจัดการด้านการผลิต คุณภาพสินค้า จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาทักษะการออกแบบแฟชั่น การตัดเย็บ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ขอบเขตเนื้อหา พื้นที่วิจัย: บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

- เนื้อหาที่ศึกษา
- 1) การพัฒนาทักษะการออกแบบ การตัดเย็บ และการต่อยอดเชิงพาณิชย์
 - 2) การประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ

2.1 พัฒนาทักษะการออกแบบแฟชั่น การตัดเย็บ

คณะผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 มาทำการออกแบบเครื่องแต่งกาย ดังนี้

2.2.1 การออกแบบ (Concept) คณะผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรม Procreate ที่ช่วยในการออกแบบมาสอนให้กับตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน เพื่อจะได้นำการออกแบบไปใช้จริงในการผลิตเพื่อจำหน่าย โดยการออกแบบ ทั้งหมด 4 ชิ้นงาน ประกอบด้วย 1) ชุดเดรสสั้น 1 ตัว 2) เสื้อคลุม (ครอปเบลเซอร์) 1 ตัว 3) เสื้อเบลเซอร์แขนกุด 1 ตัว และ 4) กางเกง 1 ตัว โดยแต่ละชุดสามารถนำมาประยุกต์การใส่ด้วยกันได้

2.2.2 ศึกษาวิเคราะห์แบรนด์แฟชั่นคู่แข่งทางการตลาด โดยได้แนวคิด (Concept) คือ การพลิกฟื้นวัฒนธรรม นำมาผสมผสานกับความทันสมัยเพื่อรักษาวัฒนธรรมไว้ให้ยั่งยืน

2.2.3 ประเมินผลการพัฒนาทักษะของตัวแทนวิสาหกิจชุมชนในการนำไปประยุกต์ใช้จริง โดยใช้วิธีการประเมินโดยการสังเกตการปฏิบัติ และการตรวจสอบคุณภาพชิ้นงานสำเร็จรูป

2.2 ศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ สตรีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน, กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่, สถานพยาบาล, สถานศึกษา จำนวน 416 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มสตรี จำนวน 200 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยการสุ่มแบบบังเอิญ 1) สตรี อายุ 25-55 ปี ที่นิยมซื้อสินค้าแฟชั่นออนไลน์ จำนวน 100 คน 2) สตรี อายุ 25-55 ปี ตามหน่วยงานราชการและสถานที่ต่าง ๆ จำนวน 100 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ

ตัวแปร ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) โปรแกรมการพัฒนาทักษะด้านการออกแบบและการตัดเย็บ 2) แนวคิดการพลิกฟื้นวัฒนธรรมผสมผสานกับความทันสมัย

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ระดับทักษะการออกแบบ/การตัดเย็บของตัวแทนชุมชน 2) คุณภาพผลงานการออกแบบ 3) ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ แบบประเมินลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 5 คน ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย พบว่า ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) ของข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.91 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

2. นำผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามมาคำนวณหาค่า IOC ซึ่งรายการคำถามใช้ได้ทุกข้อ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์

2. คณะผู้วิจัยติดตามและเก็บรวบรวมให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ ได้รับกลับคืนร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นนำมาตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้องเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยวิเคราะห์เป็นรายข้อรายด้านและภาพรวม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ขั้นตอนที่ 3 การยกระดับผลิตภัณฑ์โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ แพ้ชั้นผ้าทอไทลื้อ

บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ขอบเขตเนื้อหา พื้นที่วิจัย: บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

เนื้อหาที่ศึกษา การถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์และการสร้างอาชีพ

คณะผู้วิจัยนำผลจากขั้นตอนที่ 2 มาสรุปร่วมกัน เพื่อการยกระดับผลิตภัณฑ์ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. จัดอบรมโครงการส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรมอาชีวศึกษาสู่การใช้ประโยชน์เพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชน ให้กับสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง จำนวน 20 คน
2. พัฒนาด้านแบบจริง ส่งมอบผลิตภัณฑ์และนำไปทดลองขาย จัดจำหน่ายสินค้าตามสถานประกอบการต่าง ๆ
3. สร้างประเมินและแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการผลิตคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ
4. ส่งเสริมสู่การสร้างมาตรฐาน และการค้าพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ตัวแปร ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ (การอบรม การสาธิต การผลิตต้นแบบ การทดลองขาย)

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 2) ผลลัพธ์ของการทดลองขาย/การยอมรับของตลาด 3) ความยั่งยืนในการสร้างอาชีพและการต่อยอดผลิตภัณฑ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกต (Observation Form) ใช้ติดตามพฤติกรรมการฝึกปฏิบัติ เช่น การออกแบบ การตัดเย็บ และการสร้างสื่อออนไลน์
2. แบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรม
3. เอกสาร/หลักฐานประกอบ ผลงานการออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้า ภาพถ่ายกิจกรรมการอบรม และแบบบันทึกผลการทดลองขาย ใช้บันทึกข้อมูลการทดลองจำหน่าย

กรอบแนวคิดการศึกษา

การวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดแบบบูรณาการโดยเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการออกแบบแฟชั่นร่วมสมัย เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อสู่การค้าเชิงพาณิชย์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีในการศึกษา ดังนี้

1. ทฤษฎีการฟื้นฟูวัฒนธรรม โดยนำทฤษฎีของ Anthony F. C. Wallace (1956) ได้เสนอความคิด การเคลื่อนไหวเพื่อชีวิต (Revitalization Movements) ได้ชี้วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่หยุดนิ่งและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา กระบวนการชีวิตให้วัฒนธรรมมีชีวิตขึ้นมาใหม่ คือ ความพยายามของกลุ่มคนที่ต้องการสร้างวัฒนธรรมให้น่าพอใจมากกว่าเดิม

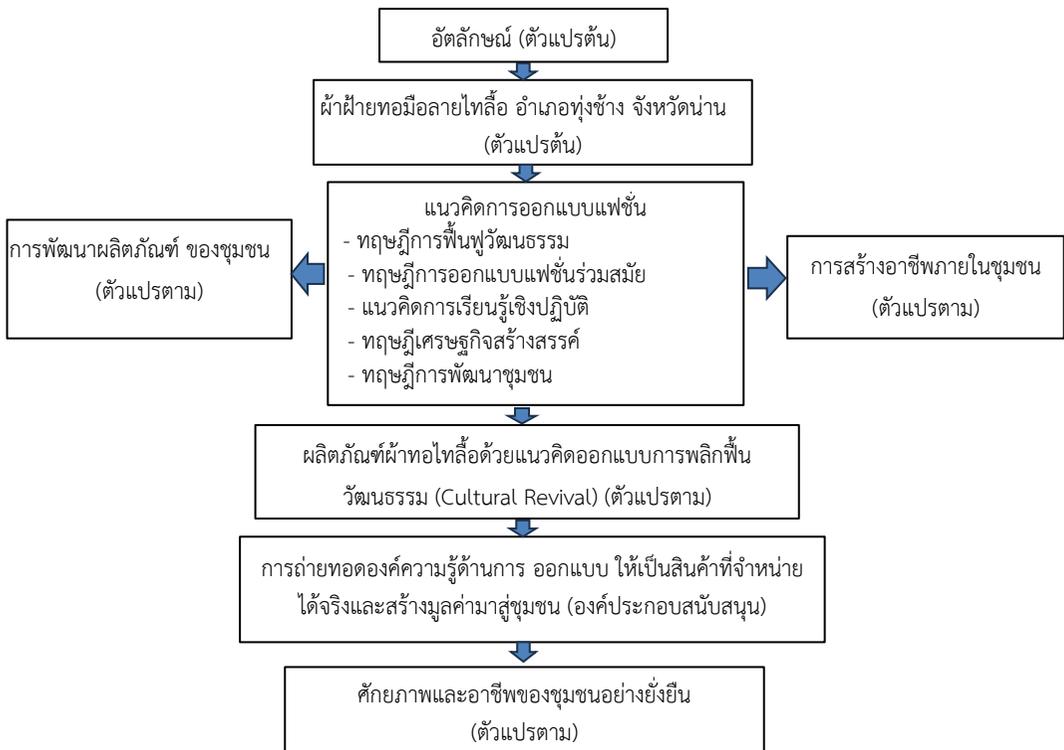
2. ทฤษฎีการออกแบบแฟชั่นร่วมสมัย เป็นการพัฒนาแนวคิดต่อจาก “แฟชั่นสมัยใหม่” โดยมุ่งเน้นการตีความใหม่ของแฟชั่นผ่านมิติของวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากหลายทฤษฎี ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Roland Barthes (1967) เน้นว่าแฟชั่นคือภาษาทางวัฒนธรรม ที่สื่ออัตลักษณ์และ

ความหมายในบริบทของการออกแบบร่วมสมัย เน้นการผสมผสานระหว่างอดีตกับปัจจุบันและการล้อมกรอบเดิมของแฟชั่น และแนวคิดของ กิตติกรณ นพอุดมพันธ์ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจากทฤษฎีหรือสร้าง (Deconstruction) : กรณีศึกษาผ้าไหมมัดหมี่พื้นบ้าน อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจากทฤษฎีหรือสร้าง (Deconstruction) ภายใต้แนวความคิดในการออกแบบจากการนุ่งขึ้นเปียกแพรวของสตรีชาวอีสานในอดีตเพื่อพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าไหมมัดหมี่พื้นบ้าน สามารถนำมาเป็นวิธีการพัฒนาต่อยอดสินค้าได้ ซึ่งถือเป็นการประยุกต์แนวคิดแฟชั่นร่วมสมัยเข้ากับวัฒนธรรมไทยโดยตรง

3. แนวคิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ David A. Kolb โดย “การเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดจากประสบการณ์ตรง” และผู้เรียนจะพัฒนาองค์ความรู้ผ่าน “วัฏจักรการเรียนรู้จากประสบการณ์” Kolb แบ่งกระบวนการเรียนรู้ออกเป็น 4 ขั้นตอนต่อเนื่องกัน 1) Concrete Experience ประสบการณ์จริง 2) Reflective Observation ทบทวนสิ่งที่ได้ทำ วิเคราะห์ผลลัพธ์ และเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้น 3) Abstract Conceptualization เชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดทางวิชาการ และ 4) Active Experimentation นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ ดังนั้น แนวคิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ จึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเชิงอาชีพ และการพัฒนาทักษะในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์

4. ทฤษฎีเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยนำแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและศูนย์สร้างสรรค์และออกแบบ (2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่

5. ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน ได้นำทฤษฎีของประเวศ วะสี (2545) ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาคนและสังคมแบบองค์รวม เน้นการพัฒนาอย่างบูรณาการทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม จิตใจ และสิ่งแวดล้อม จะประสบผลสำเร็จได้ต้องเริ่มจาก “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในชุมชนให้สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนสามารถเผชิญกับวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างเข้มแข็ง



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดนี้สะท้อนกระบวนการจากการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสานแฟชั่นร่วมสมัยใช้การพัฒนาทักษะและถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ที่มีอัตลักษณ์และสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน

ผลการวิจัย

1. กลุ่มอาชีพภายในบ้านหลายทุ่ง เป็นผ้าทอลายดั้งเดิมจากบรรพบุรุษที่มีเชื้อสายชาวไทลื้อสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ซึ่งเป็นการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอไหล้อ และรูปแบบเสื้อผ้าตามท้องถิ่นทั่วไป ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการออกแบบแฟชั่น โดยได้แนวคิด (Concept) คือ การพลิกฟื้น วัฒนธรรม นำมาผสมผสานกับความนำสมัยเพื่อรักษาวัฒนธรรมไว้ให้ยั่งยืน (Revival of Culture) โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากเครื่องแต่งกายดั้งเดิมของชาวไทลื้อ นำผ้าทอไหล้อที่สะท้อนความเชื่อการสืบทอดและตีความอัตลักษณ์ดั้งเดิมถ่ายทอดลงในงานออกแบบแฟชั่นร่วมสมัย โดยผสมผสานกับรูปแบบเสื้อผ้าทันสมัยผู้บริโภคสมัยใหม่ ในการออกแบบใช้เทคนิคการแต่งกายแบบแซนด์วิช คือเทคนิคที่ได้อินสไปร์มาจากแซนด์วิช แบ่งเอาต์핏ออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ประกอบอยู่บนล่างคือลวดลายผ้าทอไหล้อที่เป็นเอกลักษณ์ ส่วนที่อยู่ตรงกลางคือผ้าฝ้ายสีดำ เทคนิคนี้ช่วยให้การแต่งตัวง่ายขึ้นและดูโดดเด่นมากขึ้น การผสมผสานวัฒนธรรมไทลื้อเข้ากับแฟชั่นทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือมีภาพลักษณ์ใหม่ สร้างคุณค่าใหม่ทางเศรษฐกิจเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพทางการตลาด

สามารถแข่งขันในเชิงพาณิชย์ได้ ทั้งยังเพิ่มรายได้และโอกาสในการขยายตลาดของวิสาหกิจชุมชน การพลิกฟื้นผ้าทอไทลื้อด้วยแนวคิดแฟชั่นไม่ได้เป็นเพียงการอนุรักษ์ แต่ยังเป็นการ “ทำให้มีชีวิต” (Living Culture) ผ่านการใช้งานจริงในชีวิตประจำวัน ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบช่วยเชื่อมโยงคนรุ่นใหม่เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างแรงบันดาลใจ ให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม

2. พัฒนาทักษะการออกแบบแฟชั่น

2.1 ผลการพัฒนาทักษะการออกแบบแฟชั่นและการตัดเย็บ ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน ที่เข้ารับการฝึกทักษะออกแบบแฟชั่น ได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการนำเทคนิคการโปรแกรม Procreate มาใช้ช่วยออกแบบชุดได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการ วาดภาพร่างแฟชั่น และสร้างสรรค์ลายผ้า ทำให้สร้างสรรค์ลวดลายและรายละเอียดของเสื้อผ้าได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มาช่วยให้การออกแบบแฟชั่นผ้าทอไทลื้อ ให้มีประสิทธิภาพสูง ได้แบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อที่สวยงาม เรียบหรู ผลการออกแบบตัดเย็บผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ ได้ทั้งหมด 4 ชิ้นงานประกอบด้วย 1) ชุดเดรสสั้น 1 ตัว 2) เสื้อคลุม (ครอปเบลเซอร์) 1 ตัว 3) เสื้อเบลเซอร์แขน กุด 1 ตัว และ 4) กางเกง 1 ตัว โดยแต่ละชุดสามารถนำมาประยุกต์การใส่ด้วยกันได้ ซึ่งจากการสังเกตตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ทุกคนมีทักษะการออกแบบแฟชั่นเพิ่มขึ้นและมีมือการตัดเย็บมีความละเอียด ประณีต



ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ

2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุ		
25 - 30 ปี	22	11
31 - 35 ปี	30	15
36 - 40 ปี	54	21
41 - 55 ปี	94	47
รวม	200	100
การศึกษา		

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนปลาย	11	5.5
ปวส.	25	12.5
ปริญญาตรี	142	71
ปริญญาโท	21	10.5
ปริญญาเอก	1	.5
รวม	200	100
อาชีพ		
ข้าราชการ	88	44
พนักงานบริษัท	84	42
ประชาชนทั่วไป	28	14
รวม	200	100
รายได้ต่อเดือน		
10,000-20,000	4	2
20,001-30,000	26	13
30,001-40,000	96	48
40,001 ขึ้นไป	74	37
รวม	200	100

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 41-55 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47 อันดับ 2 อายุ 36 - 40 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27 และอันดับ 3 อายุ 31 - 35 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15 การศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 142 คน คิดเป็นร้อยละ 71 อันดับ 2 ระดับปวส. 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 อันดับ 3 และระดับปริญญาโท 21 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ประกอบอาชีพ รับข้าราชการ 88 คน คิดเป็นร้อยละ 44 อันดับ 2 พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 42 และประชาชนทั่วไป 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14 มีรายได้ต่อเดือนที่ 30,001-40,000 คิดเป็นร้อยละ 48 อันดับ 2 40,001 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37 และอันดับ 3 20,001-30,000 คิดเป็นร้อยละ 13

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อบ้านเหล่าห้วยทุ่ง อำเภอกุดชุมหุ้ม จังหวัดน่าน

ที่	รายการ	\bar{x}	S.D	การแปลผล
1	รูปแบบเครื่องแต่งกายมีสภาพเรียบร้อย ประณีต สวยงาม	4.31	0.87	มาก
2	รูปทรงและสัดส่วนไม่บิดเบี้ยว สมส่วน ไม่ย่นตึง หรือรั้ง	4.13	1.05	มาก
3	รูปแบบเครื่องแต่งกายมีความสวยงาม เหมาะสมกับการใช้งาน	4.34	0.86	มาก
4	รูปแบบเครื่องแต่งกายสามารถสวมใส่ได้หลากหลายโอกาส	4.28	0.87	มาก
5	รูปแบบเครื่องแต่งกายมีความโดดเด่น เป็นที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็น	4.27	0.91	มาก
6	รูปแบบเครื่องแต่งกายมีความร่วมสมัย สามารถเข้าถึงได้ง่าย	4.35	0.86	มาก

ที่	รายการ	\bar{x}	S.D	การแปลผล
7	รูปแบบเครื่องแต่งกายมีความเชื่อมโยงและสะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยลื้อ	4.56	0.83	มากที่สุด
8	ลวดลายผ้าทอไทยลื้อที่นำมาประยุกต์ใช้กับเครื่องแต่งกายมีความเหมาะสม	4.31	0.87	มาก
9	รูปแบบของเครื่องแต่งกายทำให้ผ้าทอไทยลื้อสวมใส่ง่ายขึ้น	4.34	0.87	มาก
10	ทัศนคติที่ท่านมีต่อการนำผ้าไทยมาใช้ในงานแฟชั่นเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น	4.33	0.86	มาก
11	รูปแบบเครื่องแต่งกายจากการพัฒนาสินค้าผ้าทอแฟชั่น ผ้าทอไทยลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ทำให้เห็นคุณค่าของงานหัตถกรรมพื้นถิ่นมากขึ้น	4.37	0.87	มาก
12	สามารถต่อยอดในงานออกแบบอื่นๆ ได้อีก	4.20	0.87	มาก
	รวม	4.35	0.88	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทยลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยรวม 4.35 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบเครื่องแต่งกายมีความเชื่อมโยงและสะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยลื้อ ค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมา รูปแบบเครื่องแต่งกายจากการพัฒนาสินค้าผ้าทอแฟชั่นผ้าทอไทยลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ทำให้เห็นคุณค่าของงานหัตถกรรมพื้นถิ่นมากขึ้น และรูปแบบเครื่องแต่งกายมีความร่วมสมัย สามารถเข้าถึงได้ง่าย ค่าเฉลี่ย 4.37, 4.35 ตามลำดับ

3. ผลการถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทยลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน พบว่า

3.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยลื้อสู่การค้าเชิงพาณิชย์ ด้วยแนวคิดการออกแบบแฟชั่นบ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ผู้เข้าอบรม 20 คน มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะการโปรแกรม Procreate ตัดเย็บได้อย่างชำนาญ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75 สามารถตัดเย็บชุดแฟชั่นผ้าทอไทยลื้อได้พอใช้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 อุปสรรค คือ ผู้เข้าอบรมบางท่านเรียนรู้การใช้เครื่องมือในโปรแกรม Procreate ค่อนข้างช้า



ภาพที่ 3 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ บรรยายความรู้ผ้าทอในจังหวัดน่าน

3.2 พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าแพชชั่นจากผ้าทอไทลื้อ ส่งมอบผลิตภัณฑ์แพชชั่นผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน และนำไปทดลองจัดจำหน่ายในสถานประกอบการจริง พบว่าได้รับความสนใจจากกลุ่มสตรี ซึ่งสามารถจำหน่ายได้ยอดรวม 28,985 บาท ประกอบด้วยเสื้อคลุมเบลเซอร์ จำนวน 7 ตัว เสื้อเบลเซอร์แขนกุด จำนวน 3 ตัว และกางเกง จำนวน 9 ตัว ซึ่งนับว่าเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าทอไทลื้อ ยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ผู้การค้าเชิงพาณิชย์มีคุณค่าเชิงพาณิชย์เพิ่มโอกาสทางการตลาด



ภาพที่ 4 การส่งมอบและนำไปทดลองจัดจำหน่ายในสถานประกอบการจริง

3.3 สรุปผลการดำเนินงาน พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ทักษะ การออกแบบเสื้อผ้าแพชชั่น และตัดเย็บเสื้อผ้าแพชชั่นได้ สามารถนำความรู้การออกแบบไปประยุกต์ใช้ในการตัดเย็บผลิตภัณฑ์ ช่วยเพิ่มรายได้ เพิ่มตลาด สร้างอาชีพอย่างยั่งยืน



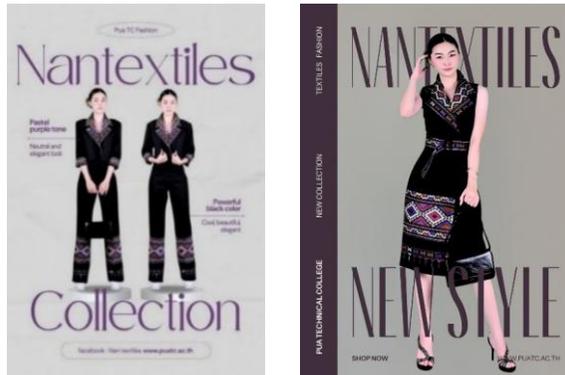
ภาพที่ 5 ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงาน

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม

ที่	รายการ	\bar{x}	S.D	การแปลผล
1	เนื้อหาของการอบรมมีความสอดคล้องกับหัวข้อโครงการ	4.40	0.50	มาก
2	เนื้อหาช่วยเพิ่มความรู้อันงานวิจัยและนวัตกรรมอาชีวศึกษา	4.35	0.48	มาก
3	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกลือ	4.70	0.47	มากที่สุด
4	รูปแบบ/วิธีการถ่ายทอดมีความเหมาะสมและน่าสนใจ	4.35	0.48	มาก
5	วิทยากรมีความรู้ ความสามารถ ถ่ายทอดเข้าใจง่าย	4.15	0.48	มาก
6	ระยะเวลาและกำหนดการจัดอบรมมีความเหมาะสม	4.05	0.51	มาก
7	การจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.95	0.60	มาก
8	การอบรมช่วยส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	4.50	0.60	มากที่สุด
9	ความพึงพอใจโดยรวมต่อการอบรม	4.40	0.59	มาก
10	การอบรมสามารถสร้างอาชีพให้ชุมชนและนำไปต่อยอดได้	4.85	0.31	มากที่สุด
	รวม	4.37	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการจัดการอบรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 3 อันดับแรกที่มีความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ การอบรมสามารถสร้างอาชีพให้ชุมชนและนำไปต่อยอดได้ค่าเฉลี่ย 4.85 อันดับ 2 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกลือ ค่าเฉลี่ย 4.70 และอันดับ 3 การอบรมช่วยส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.50

3.4 การสร้างมาตรฐานและการค้าพาณิชย์ พบว่า ได้อัตลักษณ์ของแบรนด์ LOGO โทณสีของแบรนด์ รูปแบบลวดลายเอกลักษณ์ของ แบรนด์ รวมไปถึงนามบัตร แผ่นพับและบรรจุภัณฑ์สอดคล้องเชื่อมโยงกันไปประยุกต์ใช้ และมีการนำผลิตภัณฑ์เข้าร่วมประกวดเวทีระดับต่าง ๆ



ภาพที่ 6 การสร้างมาตรฐานและการค้าพาณิชย์

สรุปและอภิปรายผล

1. การพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้แนวคิด (Concept) คือ การพลิกฟื้น วัฒนธรรม นำมาผสมผสานกับความนำสมัยเพื่อรักษาวัฒนธรรมไว้ให้ยั่งยืน (Revival of Culture) โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากเครื่องแต่งกายดั้งเดิมของชาวไทลื้อ นำผ้าทอไทลื้อที่สะท้อนความเชื่อการสืบทอดและตีความอัตลักษณ์ดั้งเดิมถ่ายทอดลงในงานออกแบบแฟชั่นร่วมสมัย โดยผสมผสานกับรูปแบบเสื้อผ้าทันสมัยผู้บริโภคสมัยใหม่ ในการออกแบบใช้เทคนิคการแต่งกายแบบแซนด์วิช คือเทคนิคที่ได้อินสไปร์มาจากแซนด์วิช แบ่งเอาดีพิทออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ประกบอยู่ด้านล่างคือลวดลายผ้าทอไทลื้อที่เป็นเอกลักษณ์ ส่วนที่อยู่ตรงกลางคือผ้าฝ้ายสีดำ เทคนิคนี้ช่วยให้การแต่งตัวง่ายขึ้นและดูโดดเด่นมากขึ้น การผสมผสานวัฒนธรรมไทลื้อเข้ากับแฟชั่นทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมีภาพลักษณ์ใหม่ สร้างคุณค่าใหม่ทางเศรษฐกิจเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพทางการตลาดสามารถแข่งขันในเชิงพาณิชย์ได้

2. การพัฒนาทักษะการออกแบบแฟชั่น การตัดเย็บ

2.1 ผลการพัฒนาทักษะการออกแบบแฟชั่นและการตัดเย็บ ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คนที่เข้ารับการฝึกทักษะออกแบบแฟชั่น ได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการนำเทคนิคการโปรแกรม Procreate ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ทุกคนมีทักษะการออกแบบแฟชั่นเพิ่มขึ้นและมีมือการตัดเย็บมีความละเอียด ประณีต ผลการออกแบบตัดเย็บผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ ได้ทั้งหมด 4 ชิ้นงานประกอบด้วย 1) ชุดเดรสสั้น 1 ตัว 2) เสื้อคลุม (ครอปเบลเซอร์) 1 ตัว 3) เสื้อเบลเซอร์แขน กุด 1 ตัว และ 4) กางเกง 1 ตัว โดยแต่ละชุดสามารถนำมาประยุกต์การใส่ด้วยกันได้

2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจผู้บริโภค จำนวน 200 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี 142 คน คิดเป็นร้อยละ 71 มีอาชีพ รับข้าราชการ 88 คน คิดเป็นร้อยละ 44 มีรายได้ต่อเดือนที่ 30,001-40,000 คิดเป็นร้อยละ 48 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อบ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยรวม 4.35 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบเครื่องแต่งกายมีความเชื่อมโยงและสะท้อนถึงวัฒนธรรมไทลื้อ ค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมา รูปแบบเครื่องแต่งกายจากการพัฒนาลินค้าผ้าทอแฟชั่นผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ทำให้เห็นคุณค่าของงาน หัตถกรรมพื้นถิ่นมากขึ้น และรูปแบบเครื่องแต่งกายมีความร่วมสมัย สามารถเข้าถึงได้ง่าย ค่าเฉลี่ย 4.37, 4.35 ตามลำดับ สะท้อนว่าทักษะที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการตลาดได้เป็นอย่างดี

3. ผลการถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

3.1 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อสู่การค้าเชิงพาณิชย์ด้วยแนวคิดการออกแบบแฟชั่นบ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ผู้เข้าอบรม 20 คน มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการโปรแกรม Procreate ตัดเย็บได้อย่างชำนาญ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75 สามารถตัดเย็บชุดแฟชั่นผ้าทอไทลื้อได้พอใช้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25

3.2 การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าแฟชั่นจากผ้าทอไทลื้อ ส่งมอบผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน และนำไปทดลองจัดจำหน่ายในสถานประกอบการจริง พบว่าได้รับความสนใจจากกลุ่มสตรี ซึ่งสามารถจำหน่ายได้ยอดรวม 28,985 บาท ประกอบด้วยเสื้อคลุมเบลเซอร์ จำนวน 7 ตัว เสื้อเบลเซอร์แขนกุด จำนวน 3 ตัว และกางเกง จำนวน 9 ตัว ซึ่งนับว่าเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าทอไทลื้อ ยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ สู่การค้าเชิงพาณิชย์มีคุณค่าเชิงพาณิชย์เพิ่มโอกาสทางการตลาด

3.3 สรุปผลการดำเนินงาน พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการจัดการอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.37 สามารถสรุปได้ว่า การอบรมทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ทักษะ การออกแบบเสื้อผ้าแฟชั่น และตัดเย็บเสื้อผ้าแฟชั่นได้ สามารถสร้างอาชีพให้ชุมชนและนำไปต่อยอดได้ ช่วยเพิ่มรายได้เพิ่มตลาด สร้างอาชีพอย่างยั่งยืน

3.4 สรุปการสร้างมาตรฐานและการค้าพาณิชย์ ได้แบรนด์ LOGO ผ้าทอไทลื้อ บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ได้สื่อออนไลน์ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ ได้นามบัตร แผ่นพับและบรรจุภัณฑ์

ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันได้ว่าการออกแบบแฟชั่นผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับแนวคิดแฟชั่นร่วมสมัยสามารถสร้างคุณค่าทั้งทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ผลงานการออกแบบแฟชั่นที่ได้รับความนิยมรับฟังพอใจระดับสูงสะท้อนการฝึกทักษะ และการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับทักษะและสร้างความมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์สามารถแข่งขันได้ การส่งมอบผลิตภัณฑ์การจัดอบรมและการทดลองขายทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนรวมถึงขยายตลาดผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย OTOP และการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้อง ด้านการสร้างคุณค่าและอัตลักษณ์ สอดคล้องกับงานของสมิตตินันตะ และคณะ (2563) พบว่าการยกระดับสินค้าเชิงพาณิชย์ต้องอาศัยการคงคุณค่าและการเพิ่มมูลค่าผ่านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการออกแบบแฟชั่นและความพึงพอใจของผู้บริโภค สอดคล้องกับงานของอัญชลี เห่งตระกูล (2566) ที่ศึกษาการออกแบบชุดแฟชั่นผ้าทอไทลื้อและพบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน สอดคล้องกับงานของสุนิตา สุติยะ และคณะ (2566) ที่เน้นการปรับผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยและตรงความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งใกล้เคียงกับผลถ่ายทอดองค์ความรู้และการทดลองจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงานวิจัยนี้

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปองค์ความรู้ที่สำคัญจากผลการวิจัยด้านการออกแบบแฟชั่นผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น การออกแบบที่ใช้นวัตกรรม Revival of Culture ช่วยรักษาอัตลักษณ์ผ้าทอไทลื้อ พร้อมปรับปรุงประยุกต์ให้ร่วมสมัยตอบโจทย์ทั้งด้านวัฒนธรรมและการค้า การฝึกทักษะการออกแบบ การตัดเย็บ และการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ช่วยเพิ่มคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ลื้อ และทำให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ การจัดอบรมและการมีส่วนร่วมทำให้สมาชิกชุมชนสามารถออกแบบ ผลิตและประชาสัมพันธ์สินค้าด้วยตนเอง เป็นองค์ความรู้ด้านการจัดการความรู้ชุมชนที่ส่งเสริมความยั่งยืน การทดลองจำหน่ายและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เปิดโอกาสใหม่ในการสร้างแบรนด์ การขยายตลาด และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมการออกแบบที่ผสมผสานความร่วมมือสมัยกับอัตลักษณ์ให้ได้อย่างลงตัว เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย ทั้งวัยรุ่น คนทำงาน และผู้ที่สนใจงานหัตถกรรมเชิงวัฒนธรรม
2. ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน นักออกแบบ นักวิจัยและผู้ประกอบการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ศึกษาการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองเพื่อเปรียบเทียบและสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีที่สุด
2. วิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น รายได้และการอนุรักษ์วัฒนธรรม
3. ศึกษาความเป็นไปได้ของการขยายตลาดในระดับสากล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นอย่างสูง ที่ได้พิจารณาสนับสนุนทุนโครงการวิจัยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา งบประมาณเพื่อสนับสนุนงานมูลฐาน ปีงบประมาณ 2568 จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญที่เอื้อให้การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้สามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้

การจัดทำวิจัยในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเหล่าทุ่ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน ผู้นำชุมชน ผู้ให้ข้อมูลและผู้เข้าร่วมอบรมทุกท่าน ที่ได้ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลตลอดระยะเวลาการวิจัย ทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เกิดการต่อยอดอาชีพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ท้ายนี้ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณในความอนุเคราะห์ การส่งเสริมโอกาสทางวิชาการจากวิทยาลัยเทคนิคบัว ภา ณา โภกาสนี่

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกรรม นพอดมพันธ์. (2559). การสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจากทฤษฎีรื้อสร้าง (Deconstruction) : กรณีศึกษาผ้าไหมมัดหมี่พื้นบ้าน อำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 17 (2), 81-94. <https://so02.tc-thaijo.org/index.php/jica/article/view/99315>
- กมลรัตน์ วันไชย, กัญญาลักษณ์ คำเงิน, ชลลดา พรสุขสมสกุล และ กัสมา กาซ็อน. (2564). *แนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยลื้อศรีดอนชัย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ*. รายงานการวิจัย. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.). https://doi.nrct.go.th/admin/doc/doc_605417.pdf
- ณัฐภูมิ เงามหาวาน. (2565). *การศึกษาและพัฒนากระดาษสาจากผ้าทอไทยลื้อในจังหวัดศรีสะเกษ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร]. <https://dk.rmutp.ac.th/thesis/detail/18>

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น. 71, 42-43.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น. 103-104.
- ประเวศ วะสี. (2545). *การพัฒนาคนและสังคมแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาชุมชนแห่งประเทศไทย.
- สมคิด นันตะ, อรพินท์ อินวงศ์ และ สิทธิชัย อุ่นสวน. (2563). *การยกระดับสินค้าและผลงานด้านศิลปะในเชิงพาณิชย์ของศิลปินในกลุ่มจังหวัดล้านนา* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่านเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและศูนย์สร้างสรรค์และออกแบบ. (2552). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันพัฒนาศาสตร์, 7* (1), 7.
- สุนิตา สุตริยะ, ชนาภา โพธิ์ศรี, พัชรพล หงษ์เหาะ, คณิศร ตระกูลพิทักษ์กิจ และธนารัตน์ ธนะปัด. (2566). *การยกระดับภูมิปัญญาผ้าทอชุมชนสู่การค้าเชิงพาณิชย์* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุริยา วงศ์ชัย (2566). กระบวนการสร้างสรรค์และสืบสานผ้าทอไทลื้อบ้านศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น, 5* (4), 13-28.
<https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:171683>
- อัญชลี เท็งตระกูล, พัชรมน บุญยราศรี, นิศารัตน์ ไชยวงศ์ศักดิ์ และ ศรายุทธ สาคร (2566). การพัฒนาและออกแบบชุดแฟชั่นผ้าทอของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. *วารสารปรัชชีปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 8* (1), 18-31. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JAR_CRRU/article/view/263930
- Barthes, R. (1967). *The fashion system*. New York: Hill and Wang.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30* (3), 607–610.
- Wallace, A. F. C. (1956). Revitalization Movements, *American Anthropologist*, (58), 264-281.
- Welsh, A., & Chadprajong-Smith, J. (2019). *The Tai Lue Project: Embodying a Cultural Identity Within Cloth*. Manchester Fashion Institute, British Council, & Bunka Gakuen University. <https://fashioninstitute.mmu.ac.uk/research/the-tai-lue-project/>